

Vec: **Analýza zmien právnej úpravy poskytovania lekárenskej starostlivosti počas „Zajacovej“ reformy s ohľadom na podnikanie skupiny PENTA**

Táto analýza sa zaoberá posúdením zmien právnej úpravy poskytovania lekárenskej starostlivosti počas „Zajacovej“ reformy zdravotníctva (šiestimi zákonmi z roku 2004) s ohľadom na možné pozitívne dopady týchto zmien právnej úpravy na podnikanie skupiny PENTA v poskytovaní lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárňach a na medializované podozrenia z podplácania niektorých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) v príčinnej súvislosti so schválením predmetných zmien.

I. Wikileaks a médiá

Dňa 4. 9. 2011 bol na webovom portáli HNonline.sk uverejnený článok s názvom „Penta si kúpila zdravotnícku reformu, tvrdí Wikileaks“.¹ Predmetný článok sa odvoláva na údajnú tajnú depešu diplomatov USA, ktorá bola zverejnená na webovom portáli Wikileaks. Autor článku sa odvoláva na obsah tejto údajnej depeše, pričom uvádza, že „Spofahlivý zdroj s kontaktmi na Pentu podľa Wikileaks uviedol, že spoločnosť zaplatila po dva milióny korún bližšie neurčenému počtu nezávislých poslancov, aby zabezpečila, že prejde reforma legalizujúca franchising lekární. Podľa rovnakého zdroja chcela Penta využiť dohody o franchisingu a vlastníctvo poisťovacích spoločností, aby získala klientov pre svoje lekárne a vytlačila konkurenčné lekárne z biznisu.“

Uvedený článok, resp. informáciu o predmetnej zverejnenej údajnej depeši v nasledujúcich dňoch prebrali viaceré slovenské médiá, pričom v niektorých z nich bol, v nadväznosti na predmetnú „depešu“, skutočný obsah zmien predmetnej právnej úpravy regulujúcej poskytovanie lekárenskej starostlivosti čiastočne dezinterpretovaný.² Hlavný odkaz predmetných mediálnych článkov tak spočíval najmä v prezentovaní podozrenia, že skupina PENTA mala podplácať niektorých poslancov NR SR za účelom zabezpečenia schválenia takej zmeny legislatívy v oblasti poskytovania lekárenskej starostlivosti, ktorá by jej podnikaniu v tejto oblasti významne napomohla.

K údajnej depeši

V predmetnom texte označenom ako depeša veľvyslanectva USA bolo o. i. uvedené aj nasledovné:

*„Though many issues remain, **one that was clarified is that owning franchises of pharmacies will become legal**. Because the **GOS was able to pass the six reform laws fairly easily** due to support from independent MPs, **there were rumors that votes had been purchased**. A suspected source of vote-buying was the **Penta Financial Group**. ... A reliable contact with ties to Penta told econoff that the company paid **SKK 2 million (USD 67,000) each for an undisclosed number of independent MPs' votes to assure that the reform legalizing the franchising of pharmacies passed**. According to the same contact, Penta wants to use franchising agreements and the ownership of insurance companies to steer customers to its pharmacies and squeeze competing pharmacies out of business. Currently, pharmacy ownership is decentralized, but Penta recently bought 20 pharmacies and is in the process of closing a deal for 17 more.“*

Citovaná časť predmetnej „depeše“ sa zaoberá „chýrmi“ (rumor), podľa ktorých malo dôjsť k podplácaniu niektorých členov NR SR v súvislosti s hlasovaním za prijatie legislatívy, ktorá mala údajne zlegalizovať vlastníctvo sietí verejných lekární založených na „franchisingu“. V inej súvislosti nebola zmena zákona o liekoch v predmetnej „depeši“ spomenutá, pričom je potrebné dodať, že „franchising“ verejných lekární, ako je bližšie rozobrané nižšie, nemožno bez ďalšieho stotožňovať s otázkou ich prevádzkovania, teda otázkou komu podľa právnej úpravy mohlo byť vydané povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti.

¹ <http://hnonline.sk/c1-52750800-penta-si-kupila-zdravotnicku-reformu-tvrdi-wikileaks>

² Ako príklad sa dá uviesť napr. článok s názvom „WikiLeaks: Penta údajne kupovala hlasy poslancov“ uverejnený na portáli aktuality.sk; <http://www.aktuality.sk/clanok/192941/wikileaks-penta-udajne-kupovala-hlasy-poslancov/>; alebo článok s názvom „WikiLeaks o korupcii slovenských poslancov: Hlas stal 2 milióny korún“ uverejnený na portáli cas.sk; <http://www.cas.sk/clanok/205811/wikileaks-o-korupcii-slovenskych-poslancov-hlas-stal-2-miliony-korun.html>; v ktorých sa uvádza, že až novela zákona o liekoch prijatá v súvislosti so „Zajacovou“ reformou, na rozdiel od predchádzajúceho právneho stavu, umožnila právnickým osobám vlastniť verejné lekárne, čo však nie je úplne pravdivé tvrdenie; uvedené bližšie rozoberáme nižšie.

K Wikileaks

K Wikileaks vo všeobecnosti treba uviesť, že tento portál v žiadnom prípade nemožno považovať za dôveryhodný. Podľa verejne dostupných zdrojov by sa v prípade „informácií“ z Wikileaks malo jednať o údajne pôvodne tajné depeše veľvyslanectiev Spojených štátov amerických (ďalej len „USA“), t.j. v tomto prípade veľvyslanectva USA v Slovenskej republike. Podľa čl. 3 bod 1 písm. d) Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch „funkciou diplomatickej misie je okrem iného zisťovať všetkými zákonnými prostriedkami podmienky a vývoj v prijímajúcom štáte a podávať o nich správy vláde vysielajúceho štátu“. Z uvedeného vyplýva, že ak by aj predmetné „informácie“, skutočne pochádzali z prostredia veľvyslanectva USA (čo doposiaľ nebolo nijako potvrdené), pri ich získavaní museli byť využívané len zákonné prostriedky (nemohli byť napr. využité informačno-technické prostriedky, príp. iné podobné monitorovacie a pátracie prostriedky, ktorých využívaním sú v prípade dodržania zákonných podmienok oprávnení jedine príslušníci polície a tajnej služby príslušnej krajiny).

Tieto „informácie“ teda mohli byť získavané len neformálnym spôsobom z rôznych zdrojov, neraz aj pochybného, pôvodu (akými sú najmä médiá, stretnutia pracovníkov ambasády s politikmi, novinármi, podnikateľmi, resp. inou verejnosťou), následne analyzované a posielané do vysielajúceho štátu pracovníkov diplomatickej misie. Z uvedeného vo vzťahu k predmetnej „depeši“ vyplýva, že pracovníci diplomatickej misie USA žiadnym spôsobom nemohli mať prístup k hodnoverným dôkazom o údajnej korupčnej činnosti. Navyiac, aj vzhľadom na zdroje, z ktorých boli tieto „informácie“ získané,³ boli tieto „informácie“ pracovníkmi diplomatickej misie USA vyhodnotené a označené ako „chýry“ (rumor).

II. K tzv. spisu Gorila

V spise Gorila sa zmienka o kupovaní hlasov na zabezpečenie prijatia reformných zdravotníckych zákonov nenachádza a s ohľadom na časové súvislosti ani nemôže nachádzať, keďže reformné zdravotnícke zákony boli prijímané na jeseň roka 2004, kým údajné odpočúvanie malo podľa tzv. spisu Gorila prebiehať až od konca roka 2005. Pre úplnosť je treba uviesť, že v tzv. spise Gorila sa nachádzajú zmienky o údajnom poskytovaní peňažných prostriedkov niektorým poslancom NR SR, ale to v súvislosti so zabezpečením ich „poslušnosti“ za účelom udržania politickej stability vtedajšej koalície.

III. Úvodné poznámky k vlastnej právnej úprave

Pod pojmom franchising v kontexte vyššie uvedených mediálnych výstupov (vrátane Wikileaks) treba rozumieť zmluvný vzťah, v ktorom poskytovateľ licencie (franchisor) odplatne dáva nadobúdateľovi (franchisant) k dispozícii svoju obchodnú značku a právo užívať predmet svojho podnikania a poskytuje mu svoje know – how.⁴

K vyššie uvedenému vymedzeniu pojmu franchising je potrebné dodať, že slovenská právna úprava poskytovania lekárenskej starostlivosti prevádzkovanie verejných lekární v zmysle takejto koncepcie, a to ani po prijatí reformných zdravotníckych zákonov a s nim súvisiacich zákonov, formálne neupravovala.

IV. Stručný popis vývoja poskytovania lekárenskej starostlivosti pred prijatím reformných zdravotníckych zákonov

Prijatím zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame (ďalej len „**Zákon č. 140/1998 Z. z.**“) došlo o. i. aj k zásadným zmenám v poskytovaní lekárenskej starostlivosti.

³ Pracovníci diplomatických misií s týmito zdrojmi pracujú s vedomím, že neboli predmetom hodnoverného overovania, resp. osoby, ktoré tieto informácie poskytovali, neboli vystavené právnej zodpovednosti za ich prípadnú nepravdivosť.

⁴ Hindls, R., Holman, R., Hronová, S. a kol.: Ekonomický slovník. 1. Vydanie. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 126

Zákon č. 140/1998 Z. z. umožňoval vydanie povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti jedine fyzickej osobe – farmaceutovi, čím úplne znemožnil poskytovanie lekárenskej starostlivosti fyzickým osobám, ktoré nemali potrebné vysokoškolské vzdelanie, a právnickým osobám (§ 35 ods. 1 Zákona č. 140/1998 Z. z.). Tieto osoby navyše podľa Zákona č. 140/1998 Z. z. nemohli lekárenskú starostlivosť poskytovať ani prostredníctvom odborných zástupcov (čo vyplývalo z druhej vety § 3 ods. 3 Zákona č. 140/1998 Z. z.). Len pre úplnosť, inak bolo upravené poskytovanie lekárenskej starostlivosti v nemocničných lekárnach, v prípade ktorých bolo povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti možné vydať aj zdravotníckemu zariadeniu.

Na uvedené zmeny nadväzoval aj § 70 ods. 1 Zákona č. 140/1998 Z. z. (tzv. prechodné ustanovenie), podľa ktorého „Povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárnach ... , ktoré boli vydané podľa doterajších predpisov, zostávajú v platnosti, ak do 12 mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona držiteľ povolenia preukáže splnenie podmienok na vydanie povolenia ustanovených týmto zákonom; ak držiteľ povolenia v určenej lehote uvedené podmienky nespĺní, povolenie stráca platnosť.“ Z takejto úpravy následne vyplývalo, že už v minulosti vydané povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti právnickým osobám a fyzickým osobám, ktoré neboli farmaceutmi, uplynutím 12 mesiacov od účinnosti Zákona č. 140/1998 Z. z. stratia platnosť, pretože tieto osoby nemohli splniť podmienku na vydanie povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti, v dôsledku čoho vznikli pochybnosti o ústavnosti takejto právnej úpravy.

V roku 1999 bola skupinou poslancov NR SR napadnutá protiústavnosť niektorých ustanovení Zákona č. 140/1998 Z. z. upravujúcich poskytovanie lekárenskej starostlivosti. Následne, Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci so sp. zn. PL. ÚS 37/99 dňa 25. 5. 1999 rozhodol, že napadnutá právna úprava nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.⁵ Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonné obmedzenie práv právnických osôb oprávnených poskytovať lekárenskú starostlivosť inak ako u fyzických osôb poskytujúcich lekárenskú starostlivosť predstavuje prekročenie ústavných podmienok na obmedzenie základných práv a slobôd vzťahujúcich sa na právo podnikat'. Ústavný súd Slovenskej republiky ďalej vychádzal z obsahu práva podnikat' (čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ktoré zaručuje rovnaké podmienky pre právnické osoby, fyzické osoby farmaceutov, ako aj nefarmaceutov vo verejných, ale aj nemocničných lekárnach, pričom odmietol zdôvodnenie napadnutej právnej úpravy (zabezpečenie garantovania odbornosti pri poskytovaní lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárnach) s poukazom na možnosť splnenia tejto podmienky prostredníctvom ustanovenia odborného zástupcu.

Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil nesúlad napadnutej právnej úpravy aj s čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, pretože považoval stratu možnosti poskytovať lekárenskú starostlivosť vo verejných lekárnach a ich pobočkách právnickou osobou a fyzickou osobou nefarmaceutom na základe zmeny právnej úpravy aj za obmedzenie ich vlastníckeho práva nad nevyhnutnú mieru a v rozpore s verejným záujmom.⁶

Napadnuté ustanovenia stratili účinnosť dňom zverejnenia predmetného rozhodnutia ústavného súdu Slovenskej republiky v Zbierke zákonov dňa 11. 6. 1999 a keďže NR SR nezosúladiť napadnuté ustanovenia s Ústavou Slovenskej republiky, tieto ustanovenia následne stratili aj platnosť.

K zosúladeniu právneho stavu s predmetným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky malo dôjsť novelizáciou Zákona č. 140/1998 Z. z. zákonom č. 119/2000 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Zákon č. 119/2000 Z. z.**“).

Zákomom č. 119/2000 Z. z. však vyššie uvedený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky bol rešpektovaný iba čiastočne, pretože síce umožnil, aby povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti mali aj fyzické osoby nefarmaceuti a právnické osoby, no to iba tie, ktoré už mali toto povolenie vydané ešte pred prijatím

⁵ Konkrétne išlo o nesúlad § 35 ods. 1 v spojení s ustanovením § 36 ods. 2 písm. p) a s ustanovením § 70 ods. 1 Zákona č. 140/1998 Z. z. s čl. 35 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4, s čl. 20 ods. 1 druhou vetou a ods. 4 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 a s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

⁶ Takéto obmedzenia sú v rozpore s princípom právneho štátu, s právnou istotou, ktorá zahŕňa dôveru občana v právo a navyše aj v ochranu nadobudnutých práv, osobitne majetkových (vlastníckych) práv.

Zákona č. 140/1998 Z. z.⁷ Inými slovami, Zákomom č. 119/2000 Z. z. sa vydávanie nových povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti (ak nešlo o prípad podľa § 9 ods. 2 Zákona č. 140/1998 Z. z., vid' nižšie) umožnilo jedine fyzickým osobám farmaceutom.

Uvedené vyplývalo z novelizovaného § 35 ods. 1 až 3 v spoj. s § 9 ods. 2 Zákona č. 140/1998 Z. z.:

§ 35

(1) Lekárenskú starostlivosť vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárne môže poskytovať fyzická osoba alebo právnická osoba na základe povolenia krajského úradu, ak preukáže splnenie podmienok uvedených v § 3 a 6. Od nadobudnutia účinnosti tohto zákona krajský úrad môže vydať povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti len fyzickej osobe (odsek 2); fyzickej osobe, ktorá nespĺňa podmienky uvedené v odseku 2, a právnickej osobe možno vydať povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti len na základe novej žiadosti podanej za podmienok podľa § 9 ods. 2.

(2) Fyzickej osobe možno vydať povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti, ak spĺňa podmienky uvedené v § 3 a 6 a preukáže odbornú spôsobilosť diplomom o skončení vysokoškolského štúdia v odbore štúdia farmácia a diplomom o špecializácii v odbore lekárstvo.

(3) Fyzickej osobe, ktorá nespĺňa podmienky uvedené v odseku 2, a právnickej osobe, ktorá je žiadateľom o vydanie povolenia v prípadoch uvedených v § 9 ods. 2 (odsek 1 druhá veta), možno vydať povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti, ak preukáže, že zamestnáva odborného zástupcu, ktorý odbornú spôsobilosť preukázal dokladom o skončení vysokoškolského štúdia v odbore štúdia farmácia a diplomom o špecializácii v odbore lekárstvo, a ak spĺňa podmienky uvedené v § 3 a 6. Podmienka zamestnávania odborného zástupcu, ktorý odbornú spôsobilosť preukázal dokladom o skončení vysokoškolského štúdia v odbore štúdia farmácia a diplomom o špecializácii v odbore lekárstvo, musí byť splnená po celý čas poskytovania lekárenskej starostlivosti.

§ 9

Zmeny údajov uvedených v povolení *lv tomto ustanovení sú italicom vyznačené časti, ktoré sa novelizovali Zákomom č. 119/2000 Z. z./*

(1) Orgány uvedené v § 8 ods. 1 môžu na základe žiadosti držiteľa povolenia vyznačiť zmenu údajov uvedených v povolení, ak ide o zmenu mena a priezviska a miesta trvalého pobytu držiteľa povolenia alebo odborného zástupcu, ak bol ustanovený, ako aj zmenu sídla právnickej osoby, mena a priezviska osoby alebo osôb, ktoré sú jej štatutárnymi orgánmi.

(2) Oznámenie nového druhu a rozsahu zaobchádzania s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami, *zmeny osoby odborného zástupcu* a nového miesta výkonu činnosti nie je zmenou údajov uvedených v povolení (odsek 1). Žiadateľ je povinný podať novú žiadosť o vydanie povolenia a súčasne požiadať o zrušenie pôvodného povolenia. Ak ide o zmenu osoby odborného zástupcu, k žiadosti sa prikladá len doklad, ktorý sa vzťahuje na osobu nového odborného zástupcu, a čestné vyhlásenie žiadateľa, že sa nezmenili ostatné údaje, na ktorých základe sa vydalo pôvodné povolenie.

Zákon č. 119/2000 Z. z. teda predpokladal, že od okamihu, v ktorom nadobudne účinnosť, bude možné vydať nové povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti jedine fyzickej osobe farmaceutovi, pričom umožnil doterajším držiteľom povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti, ktorí podmienku odbornej spôsobilosti nespĺňali, jej naplnenie prostredníctvom odborného zástupcu. Zákon č. 119/2000 Z. z. tak čiastočne nerešpektoval vyššie uvedený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, pretože v rozpore s právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky neumožnil vydávanie povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárnach fyzickým osobám nefarmaceutom a právnickým osobám (s výnimkou tých

⁷ Pôvodný návrh Zákona č. 119/2000 Z. z. počítal s tým, že vydať povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti bude pro futuro možné aj fyzickej osobe nefarmaceutovi a právnickej osobe (za podmienky, že si tieto osoby ustanovia odborného zástupcu).

osôb, ktoré boli držiteľmi povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti aj pred prijatím Zákona č. 140/1998 Z. z. a ktoré si ustanovili odborného zástupcu).

Tento neústavný stav sa odstránil až prijatím zákona č. 633/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „**Zákon č. 633/2004 Z. z.**“). Až do prijatia uvedeného zákona taktiež ani nedošlo k významnejšej zmene právnej úpravy poskytovania lekárenskej starostlivosti.

V. Zmeny právnej úpravy poskytovania lekárenskej starostlivosti v období „Zajacovej“ reformy

„Zajacovu“ reformu zdravotníctva predstavovalo šesť nových zákonov z dielne Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktoré boli NR SR schválené koncom roka 2004. Išlo o nasledovné zákony:

- zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti;
- zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 579/2004 Z. z. o záchrannej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 140/1998 Z. z. sa z uvedených zdravotníckych zákonov novelizoval iba jedným, a to zákonom č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom zmeny v právnej úprave podmienok poskytovania lekárenskej starostlivosti sa týkali najmä preukazovania odbornej spôsobilosti prostredníctvom licencií vydávaných podľa nového zákona č. 578/2004 Z. z.

K významnejšej novelizácii Zákona č. 140/1998 Z. z. došlo Zákomom č. 633/2004 Z. z. Ako už bolo uvedené vyššie, až prijatím tohto zákona došlo k úplnému rešpektovaniu vyššie uvedeného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. Novelizovaný § 35 ods. 1 Zákona č. 140/1998 Z. z.⁸ umožnil vydávanie povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti fyzickým osobám (bez ohľadu na to, či boli odborne spôsobilé), ako aj právnickým osobám. Podmienku odbornej spôsobilosti tak mohol spĺňať buď samotný držiteľ povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni (farmaceut) alebo sa táto podmienka mohla splniť prostredníctvom ustanovenia odborného zástupcu, v prípade fyzickej osoby bez odbornej spôsobilosti alebo právnickej osoby. Zákomom č. 633/2004 Z. z. teda došlo k liberalizácii poskytovania lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni.⁹

V tejto súvislosti je však potrebné opätovne zdôrazniť, že až Zákomom č. 633/2004 Z. z. došlo k dôslednému rešpektovaniu nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci so sp. zn. PL. ÚS 37/99. Zároveň treba uviesť aj to, že Zákon č. 140/1998 Z. z., a to ani v znení Zákona č. 633/2004 Z. z., neobsahoval žiadne ustanovenie, ktorým by sa umožňoval franchising lekárni (Zákon č. 140/1998 Z. z. od jeho schválenia až do jeho

⁸ § 35 ods. 1 Zákona č. 140/1998 Z. z. v znení Zákona č. 633/2004 Z. z.: „**Lekárenskú starostlivosť vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárne môže poskytovať fyzická osoba alebo právnická osoba na základe povolenia samosprávneho kraja, ak preukáže splnenie podmienok uvedených v § 3 a 6.**“

⁹ Osobitná časť dôvodovej správy k predmetnému ustanoveniu uvádza, že „*Týmto ustanovením sa umožňuje vydávať povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti nielen fyzickým osobám – farmaceutom, ktorí získali špecializáciu z odboru lekárenstvo, ale aj ostatným fyzickým alebo právnickým osobám, ak si ustanovia odborného zástupcu – farmaceuta s kvalifikačnou atestáciou z odboru lekárenstvo.*“

zrušenia obsahoval ustanovenie, podľa ktorého bolo možné osobe vydať povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti len v jednej verejnej lekární a v jednej pobočke verejnej lekárne).

K legislatívnemu procesu Zákona č. 633/2004 Z. z.

Zákon č. 633/2004 Z. z. bol schválený v nadväznosti na reformné zdravotnícke zákony na tej istej schôdzi NR SR ako tieto zákony (konkrétne išlo o 32. schôzdu). V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že v znení § 35 ods. 1 Zákona č. 633/2004 Z. z. nedošlo počas legislatívneho procesu o tomto zákone, v porovnaní so znením tohto ustanovenia v pôvodnom návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z., k takmer žiadnym zmenám (na pôde NR SR došlo iba k vypusteniu slov „vo *výdajni liekov*“; schválené znenie cit. ustanovenia teda nebolo dielom pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov poslancov NR SR, príp. pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov príslušných výborov NR SR).

Naviac, predmetné ustanovenie návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z. nebolo v priebehu legislatívneho procesu (a teda ani počas medzirezortného pripomienkového konania) predmetom kritiky, resp. pripomienkujúce subjekty, okrem Slovenskej lekárskej komory, k nemu nevzniesli žiadne pripomienky. Predkladateľ návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z., Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, zásadnej pripomienke Slovenskej lekárskej komory k navrhovanému zneniu § 35 ods. 1 nevyhovelo a návrh Zákona č. 633/2004 Z. z. predložil na rokovanie vlády Slovenskej republiky s rozporom.

Skutočnosť, že k liberalizácii poskytovania lekárenskej starostlivosti mala zo všetkých pripomienkujúcich subjektov (ostatné ministerstvá, ústredné orgány štátnej správy a pod.) zásadnú pripomienku jedine Slovenská lekárska komora, však treba vnímať v kontexte toho, že liberalizácia poskytovania lekárenskej starostlivosti bola nepochybne v rozpore s parciálnymi obchodnými záujmami niektorých členov Slovenskej lekárskej komory. Z pohľadu tejto analýzy je však dôležité, že okrem uvedeného prípadu, ktorého význam je ale značne relativizovaný vyššie naznačenou zaujatosťou Slovenskej lekárskej komory na veci, nemala liberalizácia poskytovania lekárenskej starostlivosti žiadnych odporcov. NR SR teda ani nemala dôvod návrh Zákona č. 633/2004 Z. z. v predloženom znení neschváliť. Z uvedeného dôvodu je tak zrejmé, že ani nemohol byť daný motív vyvíjať žiadne (legálne alebo nelegálne) aktivity na ovplyvňovanie jednotlivých poslancov NR SR vo vzťahu k hlasovaniu o návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z.

Obdobne, žiadne podozrenia nemôže vzbudzovať ani priebeh hlasovania o návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z., kedy za schválenie návrhu zákona ako celku hlasovalo zo 144 prítomných poslancov 95 a proti bolo iba 19 poslancov,¹⁰ čo iba potvrdzuje vyššie uvedené.

Z priebehu hlasovania v legislatívnom procese týkajúceho sa návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z. ďalej nevyplýva, že by u niektorých poslancov došlo k zásadnej až prekvapivej zmene negatívneho postoja k schváleniu Zákona č. 633/2004 Z. z. Za schválenie Zákona č. 633/2004 Z. z. ako celku napr. hlasovali aj viacerí poslanci z opozičnej strany SMER, a to napriek tomu, že koalícia by na schválenie Zákona č. 633/2004 Z. z. mala dostatok hlasov (na schválenie Zákona č. 633/2004 Z. z. na danej schôdzi NR SR bolo potrebných minimálne 73 hlasov, koalícia mala k dispozícii 69 hlasov s tým, že v súlade s ňou **nielen v súvislosti s týmto zákonom** stabilne hlasovali aj niektorí nezávislí poslanci) aj bez podpory tohto zákona zo strany opozičných poslancov alebo nezávislých poslancov, ktorí prevažne hlasovali v súlade s opozíciou.

VI. K vstupu skupiny PENTA do oblasti poskytovania lekárenskej starostlivosti

Skupina PENTA kúpila prvé lekárne až na konci roka 2004, teda až po tom, ako došlo k schváleniu Zákona č. 633/2004 Z. z. Skupina PENTA svoje konečné rozhodnutie začať podnikať v poskytovaní lekárenskej starostlivosti založila o. i. aj na liberalizácii poskytovania lekárenskej starostlivosti, pričom o túto oblasť sa začala bližšie zaujímať až v čase, keď sa už v legislatívnom procese nachádzal návrh zákona, ktorý bol neskôr schválený ako Zákon č. 633/2004 Z. z. V tejto súvislosti je potrebné opätovne zdôrazniť, že v znení Zákona č. 633/2004 Z. z. počas legislatívneho procesu nedošlo z pohľadu liberalizácie poskytovania lekárenskej

¹⁰ <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=16343>

starostlivosti k žiadnym zásadným zmenám. Ak by k liberalizácii poskytovania lekárenskej starostlivosti nedošlo, skupina PENTA (a najskôr ani žiadny iný rozumný podnikateľ) by v tejto oblasti podnikateľ ani nezačala.

Z uvedeného následne vyplýva, že skupina PENTA ani z tohto pohľadu nemala žiadny motív na údajné podplácanie poslancov NR SR v súvislosti s legislatívnym procesom Zákona č. 633/2004 Z. z., pretože jej rozhodnutie začať podnikateľ v tejto oblasti bolo v značnej miere založené na skutočnosti, že platná a účinná právna úprava umožňuje poskytovanie lekárenskej starostlivosti aj iným osobám ako farmaceutom.

VII. Záver

Z vyššie uvedených skutočností vyplývajú nasledovné závery:

- v nadväznosti na „Zajacovu“ reformu zdravotníctva boli podmienky poskytovania lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárňach zásadnejšie zmenené iba Zákonom č. 633/2004 Z. z., ktorý umožnil vydávanie povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárňach aj fyzickým osobám nefarmaceutom a právnickým osobám, ktoré neboli držiteľom povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti pred schválením zákona č. 140/1998 Z. z.;
- Zákon č. 633/2004 Z. z. o. i. odstraňoval nedôslednú zmenu Zákona č. 140/1998 Z. z. v nadväznosti na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 37/99, a až jeho prijatím došlo k dôslednému rešpektovaniu záverov predmetného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými slovami, až prijatím Zákona č. 633/2004 Z. z. došlo k materiálnemu odstráneniu neústavnosti právnej úpravy poskytovania lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni;
- Zákon č. 140/1998 Z. z. v znení Zákona č. 633/2004 Z. z. neobsahoval žiadne ustanovenia týkajúce sa franchisingu lekární a ani ustanovenia, ktoré by upravovali inštitút s obdobným obsahom;
- predmetná „depeša“ vychádza jedine z chýrov a nie z overiteľných skutočností (čomu nasvedčuje aj celkový pohľad na zmeny príslušnej právnej úpravy), pretože skupina PENTA, vzhľadom na priebeh legislatívneho procesu tohto zákona a na skutočnosť, že rozhodnutie začať podnikateľ v poskytovaní lekárenskej starostlivosti urobila až po schválení tohto zákona, ani nemala žiadny motív, resp. dôvod podplácať poslancov NR SR na zabezpečenie schválenia údajnej legalizácie franchisingu lekární;
- znenie ustanovenia v schválenom znení Zákona č. 633/2004 Z. z., ktorým sa liberalizovalo poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárňach, sa v porovnaní s pôvodným znením návrhu tohto zákona v legislatívnom procese takmer vôbec nezmenilo, pričom jeho samotná podstata (liberalizácia poskytovania lekárenskej starostlivosti) ostala nedotknutá;
- ani samotné hlasovanie poslancov NR SR o návrhu Zákona č. 633/2004 Z. z. v jednotlivých čítaniach nevykazuje žiadne nezrovnalosti, resp. pochybnosti odôvodňujúce legitímne podozrenia z údajnej korupcie.